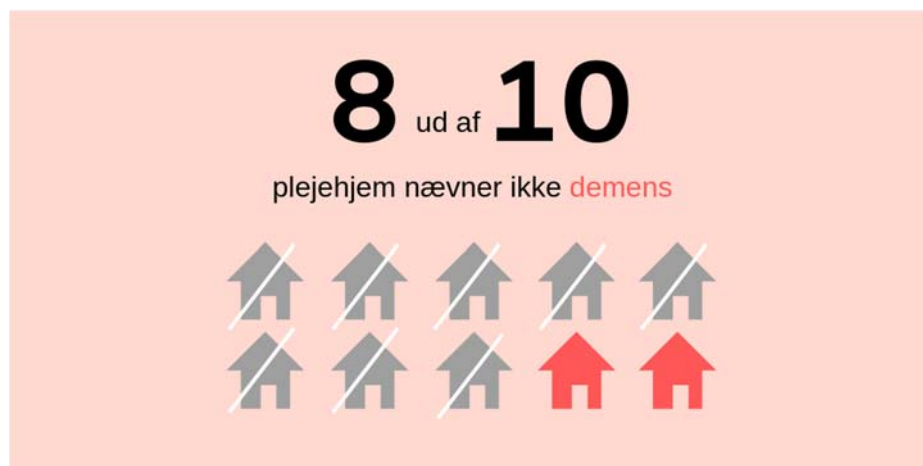

Maj 2019

Plejhjemsoversigten

- med og især uden demens

Notat om oplysninger på plejhjemsoversigten.dk
om demens på 921 plejhjem i Danmark

Plejhjemsoversigten er oprettet ved lov og skal ifølge Ældreministeren: ”... hjælpe kommende plejhjemsbeboere og deres pårørende med at træffe et godt og informeret valg, når den ældre skal på plejhjem” (citater fra fremlæggelsestalen i Folketinget).

Men et er, hvad en minister siger fra Folketingets talerstol, noget andet er den virkelighed, der møder personer med demens og pårørende, når spørgsmålet om en plejehjemsplads kommer på tale.

Der er nemlig ingen, der vælger at flytte på plejhjem, fordi de er ældre. Kommunerne visiterer først en person til en plejhjemsplads, når vedkommende ikke kan klare sig selv og derfor har brug for behandling, pleje og omsorg 24 timer i døgnet.

Langt de fleste plejhjemsbeboere – 75-85 procent – lider af en fremskreden demenssygdom. De bor på plejhjem, fordi de har en demenssygdom. Alzheimerforeningen har derfor gennemgået samtlige 921 plejhjem, der findes på plejhjemsoversigten.dk, for at finde ud af, hvad de oplyser om behandling og pleje til mennesker med en demenssygdom.

Resultatet er nedslående. For ifølge plejhjemsoversigten.dk eksisterer demenssygdom stort set ikke på plejhjem i Danmark.

Den officielle plejhjemsoversigt giver dermed et misvisende billede af virkeligheden på plejhjem i Danmark anno 2019.

Indhold:

1. Resumé.....	2
1. Baggrund.....	3
2. Plejehjem giver misvisende billede af virkeligheden	3
3. Store geografiske forskelle.....	5
4. Hvad er sundhedsproblemerne på plejehjem	6
5. Om undersøgelsen af plejehjemsoversigten	7

1. Resumé

Plejehjemsoversigten skal hjælpe kommende plejehjemsbeboere og deres pårørende med at træffe et godt og informeret valg, når spørgsmålet om en plejehjemsplads bliver aktuelt. For langt de fleste - 75-85 procent - er demenssygdom den væsentligste grund til at flytte på plejehjem. Hvad plejehjemmet oplyser om, hvordan ledelse og personale hjælper et menneske med demens, er derfor vigtig information, hvis man skal træffe et informeret valg om indflytning på plejehjem. Men ...

1. De fleste plejehjem oplyser ikke om deres demensindsats

- 81 procent af alle plejehjem i Danmark nævner ikke demens med et eneste ord – hverken på plejehjemsoversigten.dk eller i vedhæftede pjecer.
- Søger man på demens i plejehjemsoversigten.dk, finder man kun to procent af de flere end 42.000 plejehjemsboliger, der findes i Danmark.

2. Demenspolitik giver ingen garanti for oplysninger om demens

- Danmark har 61 kommuner med en officiel demenspolitik
- Men i hver femte kommune med en officiel demenspolitik er der slet ingen oplysninger på plejehjemsoversigten.dk om demensindsatsen på kommunens plejehjem.

3. Nordjyderne er bedst – uden at være prangende

- Andelen af plejehjem, der omtaler demens på plejehjemsoversigten.dk, er dobbelt så stor i Nordjylland, som i Region Syddanmark.
- Men det er kun hvert fjerde plejehjem i Nordjylland, der omtaler demens, mens det i Region Syddanmark kun er hvert syvende.
- Kun i tre kommuner omtaler alle plejehjem demens i oplysningerne på plejehjemsoversigten.dk. De to ligger i Nordjylland.

1. Baggrund

Plejhjemsoversigt er en internetportal, som er etableret ifølge aftalen om satspuljen for ældreområdet 2018-2021, som regeringen indgik med Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Alternativet, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre den 13. november 2017. For perioden 2018-2021 blev der afsat 12,5 mio. kroner til etablering og drift af plejhjemsoversigten. Derefter er der permanent afsat 2 millioner kroner om året, hvoraf halvdelen går til kommunerne som kompensation for arbejdet med at indtaste oplysningerne.¹

Ifølge satspuljepartierne skal plejhjemsoversigten hjælpe kommende plejhjemsbeboere og pårørende med at træffe et godt og informeret valg, når den ældre skal på plejhjem. Plejhjemsoversigten skal særligt hjælpe de svageste ældre. Den skal derfor være enkel og let tilgængelig, så den kan være med til at styrke de svageste ældres frie valg af plejhjem mv.²

Men de 75-85% svageste plejhjemsbeboere, der har en demenssygdom, lå øjensynligt ikke ministeren på sinde, da hun fremlagde lovforslaget den 23. marts 2018. I hvert fald nævnte ministeren ikke demens med et eneste ord, hverken i fremlæggelsestalen, under 1. og 2. behandlingen, da hun takkede partierne for opbakningen til lovforslaget, eller i nogle af de svar, ministeren gav i forbindelse med Folketingets behandling af loven.

Behandling og pleje til demenspatienter kom heller ikke med, da Sundheds- og Ældreministeriet skulle udmønte lovens ord i bekendtgørelsen. Kommunerne er ifølge bekendtgørelse om plejhjemsoversigten forpligtet til at indberette en række obligatoriske oplysninger om forholdene på kommunens plejhjem. Det handler bl.a. om plejhjemmets fysiske forhold, om personalets sygefravær, husleje og indskud, madordning, mulighederne for at have kæledyr, værdigrundlag, vision og plejhjemmets faglige tilgang.³

Men plejhjemmets behandling og pleje i forhold til mennesker med demens indgår ikke blandt de obligatoriske oplysninger, kommunerne skal indberette om, og er heller ikke en obligatorisk del af oplysninger om plejhjemmets faglige tilgang.⁴

2. Plejhjemsoversigt giver misvisende billede

Søger man efter oplysninger om demens på plejhjemsoversigt.dk, kommer der kun 22 plejhjem frem med i alt 941 boliger. Det svarer til to procent af de flere end 42.000 plejhjemsboliger, der findes i Danmark.

Plejhjemmene kommer frem i søgningen, fordi ordet demens optræder i selve navnet på det pågældende plejhjem – fx Demens Kompetencecenter. På plejhjem, hvor ordet demens ikke optræder i navnet, bor der også mennesker med en demenssygdom.

¹ Sundheds- og Ældreministeriet: Aftale om satspuljen på ældreområdet for 2018-2021

² Ibid.

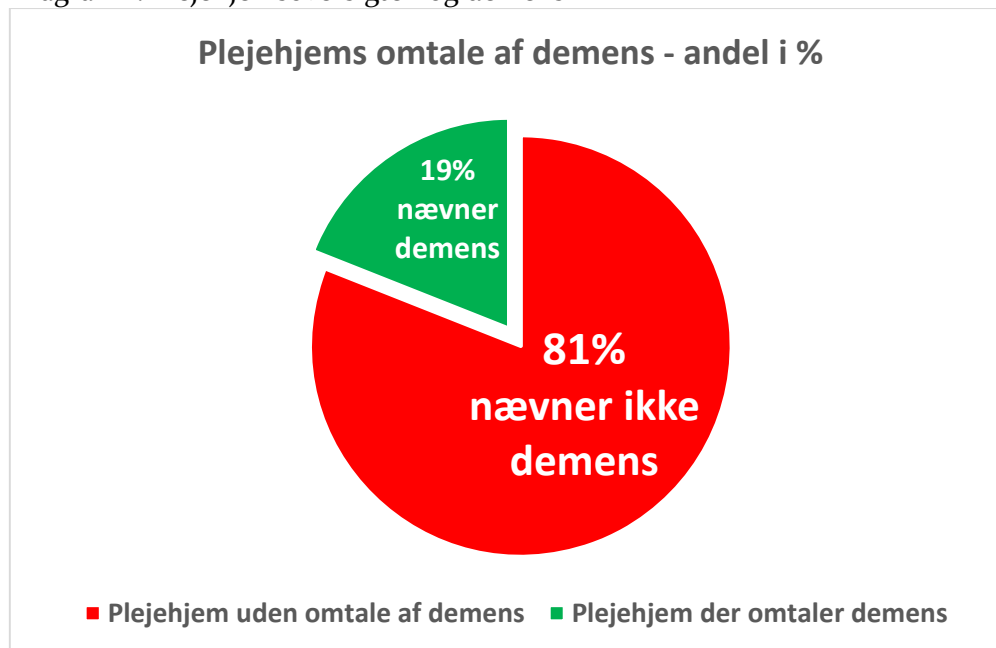
³ Sundheds- og Ældreministeriets bekendtgørelse nr. 1219 af 22/10/2018 om bekendtgørelse om plejhjemsoversigten, §8

⁴ Eventuel demensmærkning er en del af de obligatoriske krav til oplysninger, men ifølge bekendtgørelsen om demensmærkning §1 stk. 2 belyser demensmærkningen udelukkende de fysiske bygningsrelaterede rammer og dermed ikke plejen af demente. Transport-, Bygnings- og Boligministeriets bekendtgørelse nr. 1717 af 19/12/2017 om mærkning af demenssegnede plejeboliger.

For at se om disse plejehjem oplyser om behandling og pleje til mennesker med en demenssygdom skal man først finde det pågældende plejehjem i plejehjemsoversigten og derefter klikke sig ind og selv lede efter de relevante oplysninger.

Der er nemlig ingen enkel afkrydsning eller lettilgængelig oversigt, der kan hjælpe de svageste demenspatienter og pårørende med at finde oplysninger om plejehjemmets indsats for mennesker med demenssygdom, hvilket for de fleste kommende plejehjemsbeboere ellers er den primære grund til, at indflytning på plejehjem overhovedet er aktuel.

Diagram 1: Plejehjemsoversigten og demens

Kilde: Alzheimerforeningen og Plejehjemsoversigten.dk

Alzheimerforeningen har derfor gennemgået plejehjemsoversigtens oplysninger fra samtlige plejehjem i de 98 kommuner i Danmark og undersøgt, om de pågældende plejehjem omtaler deres indsats for mennesker med en demenssygdom. 723 af de 897 plejehjem, der forelå oplysninger fra, nævner overhovedet ikke demens med et eneste ord – hverken på oplysningssiden på plejehjemsoversigten.dk eller i en af de pjecer, som plejehjemmet har vedlagt plejehjemsoversigten. (se diagram 1)⁵

I 23 kommuner, svarende til hver fjerde kommune i Danmark, er der ikke et eneste plejehjem, der på plejehjemsoversigten.dk omtaler deres indsats for mennesker med en demenssygdom, selvom op imod 85 procent af alle plejehjemsbeboere har demens.⁶

Danmark har 61 kommuner med en offentliggjort demenspolitik eller -strategi, som beskriver kommunens indsats for mennesker med demens og deres familier – herunder også indsatsen for demenspatienter, der bor på plejehjem. Men de politiske visioner på demensområdet finder øjensynligt ikke vej til oplysningerne på

⁵ Undersøgelsen er foretaget i perioden 12. februar – 31. marts. Plejehjemmets oplysningsside og vedhæftede pjecer er downloadet og analyseret for informationer om demens. Oplysninger om plejehjem fra tre kommuner har ikke været tilgængelige i denne periode og er derfor ikke medtaget i opgørelsen i denne undersøgelse. (se afsnit 5 for yderligere oplysninger om undersøgelsen.

⁶ Sundhedsdatastyrelsen: Boligstatus for borgere med demens og kommunale pleje- og omsorgsydelser for borgere med demens i eget hjem, 2016

plejehjemsoversigten om demensindsatsen på de kommunale plejehjem. I hver femte kommune med en demenspolitik er der ikke et eneste plejehjem, der oplyser om plejehjemmets indsats for mennesker med en demenssygdom.⁷

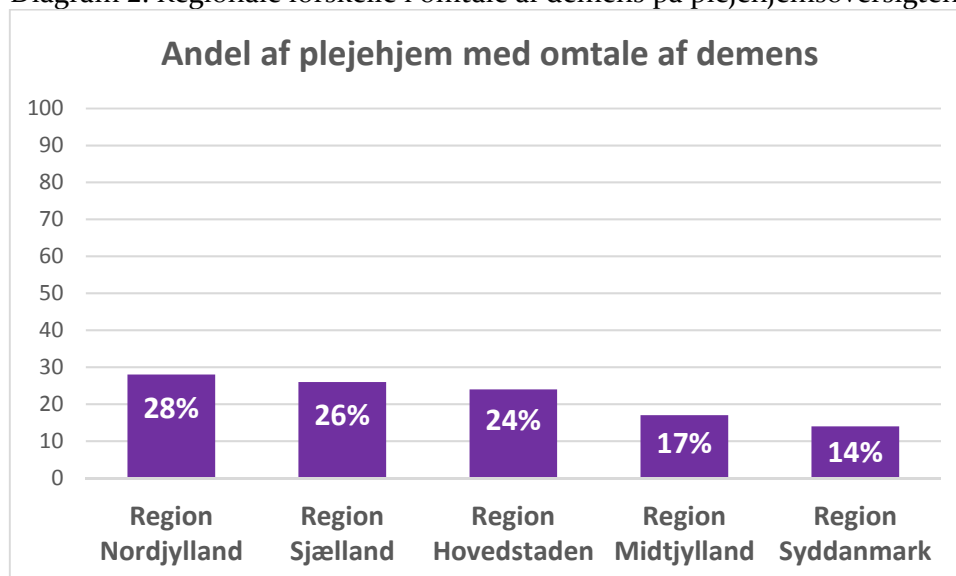
Langt de fleste plejehjemsbeboere har en fremskreden demenssygdom, der kræver behandling og pleje 24 timer i døgnet, alle ugens syv dage og hele året rundt. Oplysninger om plejehjemmets indsats for mennesker med en demenssygdom er af stor betydning, ikke kun for mennesker med demens og deres pårørende, men for alle, hvor spørgsmålet om at flytte på plejehjem bliver aktuelt.

Når otte ud af ti plejehjem i Danmark slet ikke nævner demens med et eneste ord, er plejehjemsoversigten.dk således med til at tegne et misvisende billede af, hvordan livet leves på plejehjem i Danmark anno 2019.

3. Store geografiske forskelle

Der bor mennesker med demens på alle plejehjem i alle kommuner og regioner i Danmark. Men der er stor forskel på hvor mange plejehjem, der på plejehjemsoversigten.dk beskriver deres indsats for mennesker med demens.

Diagram 2: Regionale forskelle i omtale af demens på plejehjemsoversigten

Kilde: Alzheimerforeningen og Plejehjemsoversigten.dk

I Region Nordjylland er det lidt flere end hvert fjerde plejehjem, der omtaler demens på oplysningerne i plejehjemsoversigten.dk eller en vedhæftet pjece om plejehjemet. I Region Syddanmark er det kun hvert syvende plejehjem, der på plejehjemsoversigten.dk omtaler demens.

Kun i tre kommuner, hvoraf de to ligger i Nordjylland, omtaler alle plejehjem demens i oplysningerne på plejehjemsoversigten.dk. Det er Hjørring, Morsø og Samsø.

⁷ Alzheimerforeningen: Demensvenlige kommuner - hvordan går det? Statusnotat om kommunernes demenspolitikker og -strategier, januar 2019.

4. Hvad er sundhedsproblemerne på plejehjem

Der er ingen danskere, der kommer på plejehjem, fordi de er gamle. Kommunerne visiterer først en person til en plejhjemsplads, når vedkommende ikke kan klare sig selv og har brug for behandling, pleje og omsorg 24 timer i døgnet syv dage om ugen. Langt de fleste – 75-85 procent – lider af en fremskreden demenssygdom.⁸

Udover demenssygdommen har halvdelen af alle plejhjemsbeboere én eller flere andre kroniske og behandlingskrævende sygdomme som fx KOL, diabetes og hjertekar-sygdomme. Beboere på plejehjem får endvidere næsten dobbelt så meget medicin som personer, der ikke bor på plejehjem.⁹

Plejehjemsbeboere indlægges endvidere dobbelt så tit sammenlignet med ældre i samme aldersgruppe, der ikke bor på plejehjem. En analyse offentliggjort i Kommunernes Landsforenings magasin Momentum viste, at i 2014 blev 42 procent af plejhjemsbeboerne indlagt på hospital mindst én gang. For ældre i samme aldersgruppe, der ikke bor på plejehjem, var andelen kun cirka 29 procent.¹⁰

Mange af disse indlæggelser kunne være undgået, hvis kvaliteten af den behandling, plejhjemsbeboere får, levede op til de normale standarder. Andelen af forebyggelige indlæggelser er således 2½ gange større for patienter, der bor på plejehjem, sammenlignet med ældre over 65 år, der ikke bor på plejehjem. Forebyggelige indlæggelser er fx indlæggelser på grund af dehydrering, forstoppelse, blærebetændelse, knoglebrud og tryksår – alle forhold, der kunne være forebygget.¹¹

Informationer om, hvordan et plejehjem behandler og plejer patienter med demenssygdom, er derfor vigtige, når spørgsmålet om at flytte på plejehjem bliver aktuelt.

At behandling til patienter, der bor på plejehjem, halter, ses også af de mange alvorlige fejl og mangler, som de sundhedsfaglige tilsyn med plejehjem afslører. I den sidste offentliggjorte landsrapport om de rutinemæssige sundhedsfaglige plejehjemstilsyn fremgår det, at på knap 10 procent af alle de besøgte plejehjem var der så mange alvorlige fejl og mangler, at de ifølge sundhedsmyndighederne indebar en risiko for patientsikkerheden.¹²

Ifølge bekendtgørelsen om plejehjemsoversigten skal kommunerne offentliggøre seneste tilsynsrapport efter sundhedsloven. Tilsynsrapporten skal være tilgængelig på oversigten i de første to år, efter tilsynsrapporten er offentliggjort. Men siden 2016 gennemfører Styrelsen for Patientsikkerhed kun risikobaserede tilsyn, hvilket indebærer at ikke alle plejehjem rutinemæssigt gennemgår et sundhedsfagligt tilsyn. I 2018

⁸ Ifølge Sundhedsdatastyrelsen bor knap 40 procent af alle personer med demens på plejehjem. Ifølge Nationalt Videnscenter for Demens er der 89.000 personer med demenssygdom i Danmark. Dvs. at godt 35.000 ud af de 40.800 personer over 65 år, der ifølge Sundheds- og Ældreministeriet bor på plejehjem, lider af demens. Det svarer til 87 procent. Afhængig af andelen af personer med demensdiagnose i forhold til forekomsten (der for 65-90+ årige ligger på ca. 46 procent) vurderes andelen af personer med en demenssygdom på plejehjem til at ligge på 75-85%. Sundhedsdatastyrelsen: Boligstatus for borgere med demens og kommunale pleje- og omsorgsydelser for borgere med demens i eget hjem, 2016, Nationalt Videnscenter for Demens: Tal og Statistik om demens; Sundheds- og Ældreministeriet: National Undersøgelse af forholdene på plejehjem, marts 2016.

⁹ Sundheds- og Ældreministeriet: National Undersøgelse af forholdene på plejehjem, marts 2016

¹⁰ Momentum: Ældre i plejeboliger bliver svagere, 12. maj 2016

¹¹ Ibid.

¹² Styrelsen for patientsikkerhed: Styrelsen for Patientsikkerhedstilsyn med plejehjem, Landsrapport 2015

har der således ifølge Styrelsen for Patientsikkerhed kun været gennemført 232 tilsyn på plejehjem. For langt de fleste plejehjem vil der således ikke være oplysninger om resultaterne af det sundhedsfaglige tilsyn.¹³

5. Om undersøgelsen af plejehjemsoversigten

Oplysningerne til dette notat er indhentet i perioden 12. februar til 31. marts 2019. Alle de plejehjem, der i den periode fandtes på plejehjemsoversigten.dk, er undersøgt to gange af to forskellige ansatte i Alzheimerforeningen. I tre kommuner har det ikke været muligt at få oplysninger via plejehjemsoversigten.dk, idet alle plejehjemssiderne for de pågældende kommuner var under redigering. Der har endvidere været enkelte andre plejehjemssider, der på tilsvarende vis var under redigering. Det har således ikke været muligt at få informationer om disse plejehjem. Af de 921 plejehjem, der fandtes på plejehjemsoversigten.dk, har det således været muligt at finde oplysninger om 897 plejehjem.

I alt 897 plejehjemssider fra 95 kommuner er besøgt på plejehjemsoversigten.dk, og oplysninger om antal plejehjem i kommunen, antal beboere på plejehjem, antallet af plejehjem med omtale af demens på plejehjemets oplysningside samt antal plejehjem med omtale af demens i vedhæftede pjecer er registreret.

Det er lovpligtigt for kommunerne at give oplysninger til plejehjemsoversigten.dk, men det er frivilligt for kommunerne, om de vil oplyse, om et plejehjem har viden om demens.¹⁴

¹³ Sundheds- og Ældreministeriets bekendtgørelse nr. 1219 af 22/10/2018 om bekendtgørelse om plejehjemsoversigten, §8 ; Styrelsen for Patientsikkerhed: Tilstandsrapporter - <https://stps.dk/da/sundhedsprofessionelle-og-myndigheder/det-risikobaserede-tilsyn/tilsynsrapporter/?ListSourceId=%7B70E7511A-31AB-4EE1-BBED-AFEFCD392CCC%7D&SearchPhrase=plejehjem&TreatmentFacility=Hjemmepleje+hjemmesygepleje+og+plejehjem&Region=&Municipality=&Sanction=&InspectionType=&TimespanFrom=01-01-2018&TimespanTo=31-12-2018>

¹⁴ Bekendtgørelse nr. 1219 af 22. oktober om plejehjemsoversigten.